

УДК 351.76:352.07

Сиволапенко Тетяна Леонідівна,аспірант кафедри економічної політики та менеджменту ХарPI НАДУ,
м. Харків

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Досліджено особливості стратегії соціально-економічного розвитку України. Проаналізовано основні дефініції стратегічного управління розвитком. Виокремлено особливості стратегічного та оперативного управління та описано основні принципи стратегічного управління. Охарактеризовано нормативно-правові документи стратегічного управління розвитком України та її регіонів та виокремлено проблеми у стратегічному управлінні.

Ключові слова: механізми, соціально-економічний розвиток, стратегічне управління, управління.

Постановка проблеми. В умовах послідовного переходу до більш розвинених соціально орієнтованих форм ринкової економіки інтенсивного типу виникають радикальні зміни у підходах до вибору стратегій управління та планової діяльності. За умов поширення глобалізаційних процесів сучасні управлінці використовують методи стратегічного управління, які зорієнтовані на довгостроковий термін перебування країни на міжнародній арені, постійно підвищуючи ефективність господарювання та більш повно використовуючи наявний потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему стратегічного управління досліджували такі науковці, як О. Берданова [10], В. Василенко [7], І. Гончаренко [9], І. Динник [25], М. Диха [1], І. Костюк [3], М. Мартиненко [6], В. Рохчин [8], О. Скібіцький [5], Л. Швайка [2], З. Шершньова [4], І. Ярошенко [11] та ін. Проте сьогодні набувають актуальності питання пошуку шляхів вдосконалення механізмів організації стратегічного управління, що й визначило вибір теми даної статті.

Мета статті – визначення наукового підходу до вдосконалення механізмів організації стратегічного управління.

Виклад основного матеріалу. Глобальне уповільнення економічного

зростання через велику економічну кризу в 2008 р. та останні події в Україні мають більший вплив на соціальний розвиток нашої держави. Реалізація впливу політичних заходів, а саме відновлення довіри у фінансовому секторі та в економіці потребує певного часу. Короткострокові скорочення розвитку здаються неминучими, тоді як відновлення економіки може зайняти місяці й навіть роки. Численні й негативні наслідки економічного спаду, в основному це помітно на прикладі зайнятості, яка помітно падає. Крім того, державні кошти спрямовуються на підтримку фінансового сектора для уникнення повного руйнування фінансової системи і, як наслідок, розподіл державних ресурсів для ризиків соціального розвитку просувається далі серед пріоритетів фінансування. Це все чинить значний вплив на становище соціально важливих верств населення, серед яких пенсіонери, люди похилого віку, сироти, інваліди тощо.

Для досягнення стійкого фінансового і соціального відновлення Україна не повинна просто вирішити рецесію, але перетворити її на можливість для створення більш продуктивної, інноваційної, ефективної економіки з відкритими й інклюзивними ринками праці, пропонуючи більш згуртоване й рівне суспільство з відповідними робочими місцями, що реагують на соціальні проблеми Української держави, серед яких демографічне старіння населення, зміни клімату та глобалізація.

Згідно з Конституцією України наша держава визначена як соціальна, що накладає на неї певні зобов'язання відносно стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку. Водночас сформовані в Україні політична та економічна системи характеризуються низькою ефективністю. Через складність і взаємозалежність проблем суспільства (в тому числі соціальних) соціально-економічна стратегія розвитку потребує реформування, яке має ґрунтуватися на наукових засадах й усвідомленні принципових підходів у визначенні стратегічних пріоритетів соціально-економічної політики, де закладаються напрями та цілі змін [1].

Отже, зупинимося коротко на основних дефініціях стратегічного управління соціально-економічним розвитком. Розпочнемо з самої сутності поняття “стратегія”.

На думку Л. Швайки, стратегія – це узагальнена модель майбутнього стану економіки та планових дій щодо його досягнення, яка встановлює основні напрями, цілі та пріоритети діяльності, визначає критичні ресурси та необхідні нововведення, містить засоби реалізації пріоритетів та індикатори досягнення планованого результату [2].

Більш повне й змістовне, на нашу думку, визначення цієї категорії дав І. Костюк, який стверджує, що стратегія – це сукупність дій визначення способу передбачити майбутнє, визначити можливі шляхи негативного впливу на країну і заходи для його запобігання, а також розроблення методів для досягнення вищого показника економічного та соціального рівня розвитку. Отже, стратегія економічного розвитку – це набір рішень, розроблених виходячи з можливостей країни та її поточного стану, що в перспективі забезпечить вихід держави на нові ринки збуту, зміцнення власної валюти, покращення рівня життя населення, збільшення експорту товарів, прискорення власного виробництва, зниження залежності від іноземних енергоносіїв [3].

Стратегічному управлінню передують стратегічне планування, оскільки воно більше підходить до розроблення стратегії, а якраз управління – до її реалізації.

На сьогодні існує багато думок науковців щодо визначення категорії стратегічного планування. З. Шершньова стверджує, що стратегічне планування – це систематизовані й більш-менш формалізовані зусилля всієї організації, спрямовані на розробку стратегій, оформлення їх у вигляді стратегічних планових документів різного типу, організацію виконання цих стратегічних планів, проектів і програм [4, с. 421]. О. Скібіцький дотримується думки, що стратегічне планування – це управлінський процес розробки стратегій, що сприяють виживанню [5, с. 48]. На думку ж М. Мартиненка, довгострокове комплексне планування орієнтоване на кінцеві результати [6, с. 48]. Ми погоджуємося з В. Василенко, який вважає, що стратегічне планування – це набір (вибір) конкретних дій і рішень, які запроваджуються керівництвом і ведуть до реалізації стратегій, що забезпечують реалізацію досягнення поставлених цілей [7, с. 366]. Також цікавим є твердження

В. Рохчина – це особливий вид стратегічної діяльності, яка полягає в розробці стратегічних рішень, що передбачають встановлення таких цілей і стратегій поведінки об'єктів управління, реалізація яких забезпечить їх функціонування у довгостроковій перспективі, швидку адаптацію до умов зовнішнього середовища [8, с. 11].

Державне стратегічне управління є самою суттю практичної діяльності вищого керівництва держави і полягає в підготовці країни до подолання кризових ситуацій в найближчій і віддаленій перспективі.

У теорії стратегічного державного управління уявляється необхідним вивчати конкретну модель стратегічного державного управління, здійснюваного в конкретній державі. У даній науці вивчаються органи, інститути, форми та методи регулювання суспільних процесів, розглядаються позитивні й негативні сторони державно-управлінських явищ, виробляються пропозиції та практичні рекомендації щодо оптимізації управлінських процесів, підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо їх здійснення.

Теорія і практика стратегічного державного управління впродовж тривалого часу розвивалися в рамках теорії державного управління. Вони аж до кінця ХХ ст. не мали самостійного характеру, хоча спостерігалися певні спроби виділити стратегічне державне управління як самостійну теорію. Формуванню як окремої теорії воно зобов'язане розвитку стратегічного управління та теорії державного управління.

Стратегічне управління є результатом розвитку стратегічного планування, яке в основному застосовувалося для планування суспільних процесів у сфері соціально-економічного життя суспільства [6].

З огляду на це можемо узагальнити й запропонувати власне визначення стратегічного управління соціально-економічним розвитком: це набір заходів, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток відповідно до розробленої стратегії, що досягається завдяки спільним зусиллям органів державної влади, бізнесу та громадськості і в результаті чого відбувається сталий розвиток держави та утримуються конкурентні позиції на глобальному рівні.

Роль стратегічного управління полягає у розробці стратегічних завдань і планів дій за допомогою конкретних параметрів, у зв'язку з чим ретельний відбір показників, що характеризують ефективність роботи менеджменту на всіх рівнях і узгоджуються із загальною стратегією бізнесу, є основною метою для будь-якої сучасної системи стратегічного управління [7]. Побудова сучасної системи стратегічного управління передбачає застосування широкого кола категорій, зокрема:

- “концепція” – уявлення про майбутнє організації, включаючи суттєві характеристики її діяльності: виробничу програму, характеристики продуктів, партнерів, ключові цінності й т. ін.;

- “місії” – визначення призначення організації та бажаних результатів діяльності на перспективу;

- “стратегія” – визначення наміченого вектора руху від сьогодення до бажаного майбутнього, який визначається місією і концепцією організації. Шляхи і способи руху обумовлені тактичними цілями і планами, визначальними в свою чергу рух по реалізації стратегії;

- “стратегічні цілі” – кількісні та якісні параметри розвитку підприємства, що розробляються на основі наявних концепції, місії, результатів стратегічного аналізу галузі та оцінки рівня конкуренції в ній, наявних ресурсів і конкурентних можливостей. Цілі повинні бути ясними, вимірними, конкретними та тимчасово-орієнтованими;

- “стратегічний план” – визначає напрямок діяльності організації в цілому і сформульований на базі загальних даних конкретні заходи [9].

Стратегічне управління на державному рівні – це діяльність органів державної влади щодо ефективного та раціонального досягнення цілей держави за допомогою планування, організації, керівництва та контролю державних ресурсів.

Стратегічне управління складається з декількох взаємопов'язаних між собою етапів:

- 1) визначення генерального курсу;
- 2) організація справи відповідно до вибраного курсу;
- 3) підвищення мотивації і зацікавленості людей у його реалізації.

Стратегія відрізняється від інших державних рішень спрямованістю на перспективні цілі розвитку держави та суспільства, масштабністю намічених для вирішення завдань, реалізації інтересів організації великих соціальних груп, більшості членів суспільства, всієї держави і населення. Процес розробки та реалізації стратегічних державних рішень призводить до прояву стратегічного державного управління.

Щодо державного управління існують два підходи, що розкривають дане поняття. У широкому сенсі державне управління – це діяльність держави з керівництва різними сферами суспільного життя через органи державної влади, до яких відносяться законодавчі, виконавчі та судові органи влади всіх рівнів, із залученням неурядових організацій. У більш вузькому сенсі під державним управлінням розуміють виконавчо-розпорядчу діяльність органів виконавчої влади у межах їх компетенції з регулювання і керівництва громадськими справами.

Таким чином, державне управління – це здійснювана на професійній основі діяльність особливої групи людей (державних органів, посадових осіб) в політико-адміністративній системі, що реалізують волю держави на основі законів та інших нормативно-правових актів з надання та забезпечення конституційно-законодавчих прав (і обов'язків) громадян, надання громадських послуг за принципом рівноправності громадян з метою побудови правової соціально-орієнтованої держави [8].

Всі визначення державного управління містять вказівку на його головний зміст – цілеспрямований практичний вплив держави на суспільні відносини, мета якого – впорядкування, організація відповідної системи і надання на неї регулюючого впливу, тобто забезпечення її належного функціонування та можливої зміни. З точки зору свого призначення державне управління є явищем, що покликане здійснювати виконавчу владу. Таким чином, природа державного управління впливає з його особливої соціальної функції, спрямованої на впорядкування процесів розвитку в інтересах усього суспільства шляхом узгодження різноманітних вимог, потреб і форм діяльності, де державний апарат виступає дієвим механізмом втілення публічної влади й забезпечує здійснення державної політики через систему адміністративних установ [9].

Сутність державного управління розкривається через його навколишнє середовище, ресурси, виконання рішень і контроль. Навколишнє середовище складається з економічних, політичних, правових та культурних умов діяльності суб'єктів державного управління.

Орган державного управління (виконавчої влади) – це суб'єкт виконавчої влади, який безпосередньо здійснює функції державного управління в установлених законодавчими та іншими нормативно-правовими актами межах, наділений відповідною компетенцією, має певну структуру і управлінський персонал [10].

Мета в системі стратегічного державного управління є ідеальним бажаним станом суб'єкта або об'єкта управління, сформованим на основі пізнання й обліку об'єктивних закономірностей їх розвитку, організаційних форм, потреб та інтересів. Серед системи цілей є безумовно пріоритетні, що визначають усі інші, розподілені за часом реалізації і значимістю.

Соціально-економічна стратегія передбачає співвідношення цілей і засобів економічного розвитку в довгостроковій перспективі, які для нашої країни визначені Президентом України, а саме [1]:

1) розбудова сучасної, конкурентоспроможної держави, головними характеристиками якої мають бути верховенство права і розвинена правова культура, збалансована представницька демократія, сильне самоврядування, дисциплінований і мобільний державний менеджмент;

2) гуманізація розвитку, що означає збільшення соціальних інвестицій у людський капітал, формування сучасної інфраструктури життєзабезпечення. Так, пріоритетами реформування було визначено модернізацію систем освіти та охорони здоров'я, підвищення соціальних стандартів, становлення культури творчого використання вільного часу та розвиток національних культурних індустрій;

3) запровадження прогресивної моделі розвитку, яка поєднує тактику реформаційних змін із стратегічними орієнтирами та пріоритетами соціально-економічного розвитку з метою забезпечення ефекту “безперервної модернізації”.

Наразі в нашій державі склалася розрізнена практична та наукова ситуація стратегічного прогнозування й управління в різних сферах господарської діяльності та на різних територіях, що має як позитивні, так і негативні сторони. Позитивним, наприклад, є можливість імплементації кращих провідних світових практик для нашої держави, а негативним – відсутність єдиного бачення прогнозної і управлінської діяльності в даному напрямку, що регламентується різними нормативно-правовими актами, а також розрізненість в методичних і методологічних процедурах щодо розробки планів, прогнозів і стратегій як на загальнодержавному, так і місцевому рівнях.

Варто зазначити, що існуюча в Україні система прогнозування розвитку регіонів має низку негативних факторів, які суттєво ускладнюють і знижують якість прогнозів. Це відсутність єдиної методологічної бази та методичного забезпечення регіонального прогнозування та планування, програмного забезпечення та інформаційного простору, обмеженість у використанні методів економіко-математичного моделювання, незадовільна або недостатня якість та повнота первинних даних для процесу прогнозування, незначний період прогнозу, відсутність системи моніторингу, аналізу й оцінки фактичного виконання прогнозних індикаторів і параметрів тощо [11].

Найбільше в 2018 р. економіка України страждала від геополітичного конфлікту. Перепонами на шляху розвитку стали: руйнування виробничих потужностей та транспортної інфраструктури на території військового конфлікту, втрата міжгалузевих та логістичних зв'язків у регіональному та зовнішньоекономічному просторі, ускладнення міжнародних відносин із країною-основним торговельним партнером (РФ), недоступність енергетичної сировини (вугілля), суттєве зростання інвестиційних ризиків та негативних очікувань населення. Крім того, значний негативний вплив на економіку України у 2016 р. справили й накопичені системні диспропорції, наслідками яких стали девальваційні та інфляційні шоки [12].

Становлення цілісної системи прогнозування та планування в Україні на державному рівні розпочалося з прийняттям Закону України “Про державне

прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” від 23.03.2000 р. № 1602-III, який визначає основні форми державного планування, порядок їх розробки та реалізації [17].

Враховуючи різноманітність і широкий спектр завдань соціально-економічного розвитку, поділимо нормативно-правові акти соціально-економічного розвитку на три рівні: загальнодержавний, регіональний (місцевий) та галузевий.

У таблиці наведено приклади стратегій і програм соціально-економічного розвитку двох рівнів, а саме загальнодержавного та місцевого.

Таблиця

Нормативно-правові документи стратегічного управління
розвитком України та її регіонів*

№ з/п	Назва документа	Тип, номер і дата прийняття
Загальнодержавний рівень		
1	Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України	Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III
2	Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету	Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 621
3	Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 р. та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 рр.	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 558
4	Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 504-р.
5	Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”	Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015
6	Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 роки	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 558
Регіональний рівень		
7	Про стимулювання розвитку регіонів	Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV
8	Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року	Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385

* Складено автором на основі [17–23].

Отже, серед вищенаведених стратегічних нормативно-правових актів найбільш пріоритетним у плані соціально-економічного розвитку є Стратегія

сталого розвитку “Україна – 2020”, затверджена Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Задля цього рух уперед здійснюватиметься за такими векторами [24]:

– вектор розвитку – забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя. Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим способом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову систему;

– вектор безпеки – забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й в європейському регіоні. Визначальною основою безпеки має також стати забезпечення чесного і неупередженого правосуддя, невідкладне проведення очищення влади на всіх рівнях та забезпечення впровадження ефективних механізмів протидії корупції. Особливу увагу потрібно приділити безпеці життя та здоров'я людини, що неможливо без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довкілля і доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів та промислових товарів;

– вектор відповідальності – забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг у державному та приватному секторах. Територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нестимуть відповідальність за розвиток всієї країни;

– вектор гордості – забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт. Україна повинна зайняти гідне місце серед провідних держав світу, створити належні умови життя і праці для виховання власних талантів, а також залучення найкращих світових спеціалістів різних галузей.

Ще одним важливим документом, що передбачає прогнозування соціально-економічного розвитку, є прогноз економічного і соціального розвитку України на 2016–2019 рр., який був схвалений Постановою Кабінету Міністрів України “Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 роки” від 05.08.2015 р. № 558. Прогнозні розрахунки на 2016–2019 рр. враховують складну поточну ситуацію, низку припущень щодо зовнішньої кон’юнктури та внутрішніх умов розвитку економіки. За підсумками I півріччя 2016 р. має місце: падіння ВВП, яке за оцінками Мінекономрозвитку становить 15,9 %, падіння промисловості на 20,5 %, зменшення обсягів виробництва у сільському господарстві на 9,3 %, зростання споживчих цін на 39,3 % (з липня до грудня), скорочення обсягів експорту товарів на 35,4 % (у тому числі до РФ – у 2,2 рази), падіння реальної заробітної плати на 23,9 % [12].

Головним аспектом розробки стратегії економічного розвитку є соціальний аналіз. Стратегія виступає проектом реалізації інтересів громадян. Розрізняють такі елементи соціального аналізу [3]:

1. Визначення регіону, розмірів території, яка перебуватиме у сфері впливу проекту.
2. Характеристика етнічно-культурного середовища, демографічного та соціально-економічного стану регіону проекту.
3. Проектування соціального середовища та розроблення стратегії забезпечення підтримки проекту населенням регіону.
4. Пошук та залучення до розробки проекту всіх зацікавлених осіб, сприяння ефективним комунікаціям між учасниками проекту.

5. Проведення моніторингу змін у соціологічній сфері проекту та вивчення його соціальних наслідків.

Отже, враховуючи вищевикладене вважаємо за доцільне розробити модель оцінки рівня соціально-економічного розвитку, яка заснована на групах показників, що характеризують її поточний та стратегічний стан. Основне завдання моделі полягає в розрахунку інтегральних показників соціально-економічного розвитку країни, які також можна використовувати на рівні інших країн, соціально-економічних систем, економічних районів. В основі розробленої моделі лежить ранговий метод, який полягає у визначенні місця (рангу) досліджуваної території в певній системі зіставлення територій.

Висновки. Наразі набули актуальності такі завдання щодо вдосконалення методів та впровадження механізмів стратегічного управління:

- розробка комплексу понять і аналітичного інструментарію, що відображають необхідність “нової регіоналізації країни”, що забезпечує її міжнародну конкурентоспроможність, зокрема розробка типології регіонів, поняття “опорного регіону” та відповідних критеріїв, а також механізмів міжрегіональної взаємодії, що забезпечують вплив регіонів-лідерів на розвиток інших територій;
- розробка та прийняття стандарту Стратегії соціально-економічного розвитку для країни;
- вдосконалення механізмів узгодження і синхронізації стратегій регіонального розвитку суб’єктів України, стратегій розвитку муніципальних утворень і федеральних галузевих стратегій, які забезпечують підвищення темпів зростання та ефективне використання бюджетних коштів;
- вдосконалення методів програмно-цільового управління регіональним розвитком (формування нового покоління федеральних цільових програм регіонального розвитку, на регіональному рівні – розробка комплексних програм розвитку та т.д.);
- впровадження методів бюджетування, орієнтованого на результат на різних рівнях державного і муніципального управління, вдосконалення міжбюджетних відносин;

– удосконалення механізмів взаємодії органів державної влади різних рівнів, органів місцевого самоврядування та підприємств. Формування ефективних форм державної підтримки розвитку підприємств, створення виробничих кластерів, приватно-державного партнерства.

На нашу думку, найбільш перспективним напрямками удосконалення механізмів стратегічного управління є:

- 1) повне державне сприяння створенню великих інноваційних корпорацій (державних, чи з значною часткою державної участі);
- 2) забезпечення якомога більше сприятливих умов з метою забезпечення інвестування провідними зарубіжними корпораціями у започаткування своїх підрозділів в нашій державі, а також підписання відповідних договорів з вітчизняними підприємствами;
- 3) всебічне стимулювання провідного українського підприємництва до здійснення інвестицій у високотехнологічне виробництво;
- 4) сприяння розвитку малого бізнесу з метою пом'якшення перерозподілу і вивільнення трудових ресурсів держави під час структурної перебудови економіки;
- 5) сприяння розвитку середнього бізнесу з метою реалізації інtrapренерських функцій під час реалізації інноваційних проектів з більшими корпораціями, а також задоволення внутрішніх потреб ринку;
- 6) розвиток державно-приватного партнерства, як провідного напрямку взаємодії із державою та бізнесом;
- 7) посилення соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Перспективними напрямками подальших розвідок у даному напрямі є напрацювання пропозицій щодо єдиної державної концепції соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Диха М. В. Принципові підходи до визначення стратегії соціально-економічного розвитку держави. *Економіка України*. 2013. № 2. С. 29–37.
2. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 435 с.
3. Костюк І. В. Поняття стратегії економічного розвитку країни: соціальний вимір. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.10. С. 212–218.
4. Шершньова З. Є., Оборська С. В. Стратегічне управління. Київ : КНЕУ, 1999. 320 с.
5. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури. 2006. 312 с.

6. Мартиненко М. М., Ігнатієва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник. Київ : Каравела. 2006. 320 с.
7. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2003. 240 с.
8. Рохчин В. Е., Знаменская К. Н. Проблемы научного обеспечения стратегического планирования развития муниципальных образований. СПб. : Северо-Западный филиал РНЦГМУ, 2000. 361 с.
9. Гончаренко І. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій регіону: проблеми теорії та практики : монографія / НАН України, Ін-т регіональних досліджень. Львів, 2009. 370 с.
10. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку : практ. посіб. / Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO”. Київ : ТОВ “Софія-А”, 2012. 88 с.
11. Ярошенко І. В., Семигуліна І. Б. Аналіз стратегічних підходів і проблемні питання щодо організації прогнозування соціально-економічного розвитку в країнах ЄС та Україні. *Проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 99–107.
12. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2016–2019 роки. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=7ed552ec52f343388ef331a2066df32d&title=PrognozEkonomichnogoISotsialnogoRozvitkuUkrainiNa2016-2019-Rok> (дата звернення: 10.10.2018).
13. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України (за міжнародною методологією) за період 2012–2014 років. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2018).
14. Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2018).
15. Загальноосвітні навчальні заклади України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2018).
16. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2018).
17. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602–III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (дата звернення: 10.10.2018).
18. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 621 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-%D0%BF> (дата звернення: 10.10.2018).
19. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 р. та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 рр. : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 558. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/558-2015-%D0%BF> (дата звернення: 10.10.2018).
20. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 504-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D1%80> (дата звернення: 10.10.2018).
21. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> (дата звернення: 10.10.2018).
22. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15> (дата звернення: 10.10.2018).
23. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF> (дата звернення: 10.10.2018).

24. Динник І. П. Розвиток Української держави у контексті реалізації Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020”. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 264–271.

25. Ханнаков К. М. Анализ факторов и оценка конкурентоспособности регионов. *Вестник ОГУ*. 2011. № 8 (127). С. 156–160.

Syvolapenko T. L. Scientific approaches to improving mechanisms for strategic management organization.

The paper explores the features of the strategy of the socio-economic development of Ukraine. The main definitions of strategic development management have been analyzed. The features of strategic and operational management have been discerned and the main principles of strategic management described. The normative-legal documents of the strategic management of development of Ukraine and its regions are characterized, and the problems of strategic management specified.

Key words: mechanisms, socio-economic development, strategic management, management.

Надійшла до редколегії 16.10.2018 р.

